

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izdaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din, za izposojilce 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šte. rač. 11.197. Telefon 3172

Izvenšolsko delo učiteljstva.

(Sv. Lenartsko učiteljsko društvo — za šolsko leto 1929/30.)

Kakor je objavil »Učit. Tovariš« sta sestavili statistiki o izvenšolskem delu dve učiteljski društvi in to Meziško in Kamniško. Kaj se hoče s takimi statistiki? Bilo je tudi večkrat povedano, vendar mogoče še premalo poudarjeno. Danes, ko imamo novi šolski zakon, nam služijo taki podatki tudi kot nekaj program k § 1., 78. in 82. zakona o narodnih šolah, oziroma ob koncu leta kot bilanca narodnega prosvetevanja.

Če še kdo danes misli v vrstah učiteljstva ali neučiteljstva, da se hoče s takimi podatki kakšna baharija ali kaj podobnega, pokaže dotičnik le svoje nezmožnosti in nevoščljivost do izvenšolskega dela med narodom. Vsako kulturno delo med narodom rabi ogromno truda, dela in požrtvovanja, to vedo vsi tisti, ki delujejo med narodom tiho in vztrajno brez pompa in obilice praznih besed in to baš doberšen del učiteljstva — tihih delavcev, pionirjev jugoslovenskih, ki vzgajajo malo in veliko v narodnem duhu kraljevega manifesta v veliko in močno Jugoslavijo.

Objektivno natančno sestaviti tako statistiko je težavno, ker je treba imeti vse podrobne podatke posameznikov. V to statistiko ni všteto stanovsko članstvo UJU, F. S., uradnega združenja in podobno, kar ima izrecno stanovski značaj, dasiravno žrtvuje tu vsak materijelno mnogo.

Da je neobhodno potrebno vsakemu učitelju, posebno pa še na deželi, kjer ni večjih knjižnic in čitalnic, kavarn itd., imeti naročeno več strokovnih, znanstvenih revij in dnevnikov — časopisov sploh, je razumljivo. Tudi to spada k izvenšolskemu delu vsaj posredno. Kakšne materijelne žrtve so to, bi bilo ravno tako potrebno izračunati in sestaviti statistiko.

Dalje niso všteti oni tihi delavci, ki se poizkušajo in udeležujejo kot pisatelji, glasbeniki, pevci, razni raziskovalci, sadjarji, vrtnarji, razni samouki v različnih ročnih spretnostih itd. Dodano pa je statistiki število iger, telovadnih nastopov in razstav šolske in odrasle mladine in to zato, da se istočasno objasni položaj, če se hoče kaj prirediti. Učitelj sam mora najprej iskati primeren lokal (društvenih domov za prireditve ni ali so pa nedostopni), biti mora mizar, slikar, da naredi kulise, preskrbi ves ostali potrebni material, vaditi mladino v nastopih, končno pa še marsikatero grenko preslišati za »hvaležnost«. In vendar še dela s podvojeno silo naprej, ne ustraši se nobene zapreke, ker v delu med narodom najde uteho in zadovoljnost.

Tovariši(ice) kako Vam zveni večkratno vprašanje: »Ali Ti ni dolg čas tu na deželi?«

Hvala bogu — nimam časa odgovoriti — ni vredno odgovora od učiteljstva, ki ve, kaj je njegovo poslanstvo med narodom.

IZVENŠOLSKO DELO UČITELJSTVA — DRUŠTVA SV. LENART V SLOV. GORICAH V ŠOLSKEM LETU 1929/30.

Javne korporacije	Število učiteljev	Število narod. šol-oz. krajev	Članov	Se udeležujejo	Opravlja funkcije
Meduljev. šolstvo	—	—	—	9	4
Kmetij. gospod. ustanove	—	—	10	6	6
Prosvetna združenja	—	—	37	21	16
Humanitarna društva	—	—	27	18	13
S. R. J.*	50	9	33	22	10
Narod. obr. društva	—	—	30	17	11
Pevsko-glasb. društva	—	—	13	7	4
Razna društva	—	—	6	2	2
Skupaj			156	102	66
Število prireditvev: gledal. igre, telov. nastopi, razstave			s šolsko mladino	z odraslo mladino	Skupaj
			14	12	26

* Po okolici se snujejo sokolske četa.

En učitelj je včlanjen 31krat, se udeležuje 2krat, opravlja 13 funkcij v društvi, oziroma javnih korporacijah.

J. Štuhec.

Delovanje ožjega sosveta UJU — Pov. Ljubljana.

(Poročilo iz 1. seje dne 28. septembra 1930.)

Otvoritev.

Poverjenik tov. A. Skulj otvori sejo, pozdravi navzoče in ugotovi sklepčnost. Odsotnost sta dopolnilno opravičila tov. Grum in Polak. Seji prisostvuje kot povabljeni gost tudi tov. Šestan. Poverjenik ni podal nikakega poročila, ker bodo poročali o vsem ostali funkcionarji.

Tov. Šestan poroča o situaciji v ptujskem učiteljskem društvu, ki je imelo že dve odborovi seji. Odbornikom je podal točno sliko o vseh dogodkih v organizaciji. Poroča o nerazpoloženju članstva, ki po večini danes ni prešlo zakonite stanarine in drv, in pravilnika, ki naj bi dopolnjeval šolski zakon, in izpremembe uradniškega zakona, ki naj bi uredil težko materijalno stanje učiteljstva. Naposled se dotakne glavne skupščine, zlasti dogodkov ob volitvi izvršnega odbora.

Na izvajanja tov. Šestana je dal potrebna pojasnila tov. Skulj. Tov. Dimnik je v svojem govoru poročal o

sestanku na Zidanem mostu,

ki se je vršil dne 8. septembra 1930. Od ljubljanskega poverjenika sta se udeležila sestanka tovariši: A. Skulj, Ivan Dimnik in Josip Kobal, od zagrebškega pa tovariši: Jovan Milojević in Ljudevit Krajačić. Namen sestanka je bil ugotoviti točen položaj, ki je nastal v organizaciji po glavni skupščini. Prečita avtentičen zapisnik o sestanku in omeni, da ga je osvojilo tudi splitsko poverjeništvo. V svojem govoru se dotakne »Narodne Prosvete« in obžaluje, da ni prinesla o skupščini avtentičnega poročila. Analizira nekatere članke v »Narodni Prosveti« in omenja Stankovičev članek v »Politiki« in Petrovičev članek v »Pravdi«. Poudarja potrebo sklicanja glavnega odbora. Sklepi:

1. Vsem okrajnim učiteljskim društvom se razpošlje zapisnik o sestanku na Zidanem mostu in doda potrebni komentar.

2. Zahteva naj se sklicanje seje glavnega odbora. Ako se ta ne skliče, naj podvzame poverjeništvo nujno potrebne korake samo s tem, da odide v Beograd kot deputacija.

Nato naj se skliče seja širjega sosveta, da se mu razjasni stanje.

Tajnikovo poročilo:

Tajnik omenja v svojem poročilu realizacijo resolucije in sklepov pokrajinske skupščine, popravek »Slovenca« glede poročila tov. Lapajnete na skupščini, razstavo UJU in kongres zveze državnih uslužbencev, pevski zbor UJU, društvo učiteljic, zadevo dr. Ivana Čoka, UGP in gremij trgovcev, združitev »Našega roda« in »Mladinske Matice« ter odstop iz odbora tov. Mazija in Mencina, udeležbo organizacije pri odkritju Cankarjevega spomenika, sprejem polkovne zastave, poročilo o zborovanju Belokranjskega učiteljskega društva, spomenico SKJ in odstop tov. Plavšaka iz ožjega sosveta. Sklepi:

1. Odbor Mladinske Matice tvorijo tov. Fortunat Lužar, Julij Slapšak, Rado Grum, Albert Zerjav, Josip Ribičič, Ciril Petrovec, Janko Polak in Anka Levčeva.

2. Urede se upravne zadeve pri Mladinski Matici in »Našem rodu«.

3. Poročilo o zborovanju Belokranjskega učiteljskega društva se priobči, ko pošlje društvo svoje predloge in resolucijo.

4. Ker je iz zdravstvenih ozirov položil svoje mesto v ožjem sosvetu tov. Plavšak, se vopokliče tov. Vladimir Požar, šolski upravitelj v Radečah pri Zidanem mostu.

5. »Prosveta« naj začne izhajati novembra. Iskati je urednika.

UJU — poverjeništvo Ljubljana, dne 5. oktobra 1930.

Andrej Skulj, s. r.
poverjenik.

Josip Kobal, s. r.
tajnik.

Za napredek kmetsko-nadaljevalnega šolstva.

(Zborovanje pionirjev našega kmetsko-nadaljevalnega šolstva.)

Dne 3. in 4. oktobra so se zbrali pionirji kmetsko nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu, v prijazni dvorani okrožnega urada v Ljubljani.

Nova je ta vrsta šol, ni še povsem urejena, vsled tega zahteva intenzivnega dela in spoznavanja kmetskih razmer od strani učiteljstva in gospodarskih strokovnjakov. Gospodarski položaj jim je kumoval ob rojstvu, požrtvovalnost in idealizem učiteljstva pa sta jim zgradila organsko strukturo.

Pozdravi.

Delovno občestvo je otvoril načelnik oddelka za kmetijstvo g. inž. Podgornik. Spominjal se je prvih pričetkov, ki segajo nekako 20 let nazaj; med vojno je pokret

zamrl, po vojni pa tem bujnejše razvel, tako, da kmet lahko pričakuje od tega pokreta svoj gospodarski prerod.

S trikratnim živjo so udeleženci izrazili svoje navdušenje našemu prvoborniku Nj. Vel. kralju Aleksandru I. nad njegovimi dalekosežnimi modrimi ukrepi, koji so pripomogli k intenzivnejšemu gospodarskemu preporodu.

G. inspektor dr. Kotnik je prinesel pozdrave prosvetnega oddelka in omenil, kako veliko pažnjo polaga banovina ravno gospodarski izobrazbi našega kmeta. V svojem vnuemu in gospodarskim umevanjem se je zavzel za napredek in nemoten gospodarski obstoj teh šol posebno g. pomočnik in sedanjji vršilec dolžnosti bana g. dr. O. Pirkmajer.

Blagajnikovo poročilo.

Po kratkem poročilu tov. blagajnika naroča ožji sosvet z ozirom na sklep pokrajinske skupščine, naj se rok za vplačilo društvenih zastankov podaljša do konca oktobra, o tem obvesti prizadeta društva in v slučaju, da do danega roka obveznosti ne poravnajo, se brezpogojno listi ustavi.

Realizacija sklepov pokrajinske skupščine.

Tajnik čita sklepe pokrajinske skupščine in poroča, kateri so se že izvršili. O ostalih se naroči vodstvu, da jih čimprej realizira. Sklep:

Ugotovilo se je na temelju besedila zapisnikov o pokrajinski skupščini, da pošlje v odsek za kmetsko in gospodarsko nadaljevalno šolstvo delovno občestvo 2 tovariša in 2 tovarišiči, ki morajo biti člani UJU.

Honoriranje članov v »Učit. Tovarišu«.

Glede honoriranja članov v »Učit. Tovarišu«, je sklenil ožji sosvet, da se honorirajo zaradi nizkega kredita samo oni članki, ki so organizatoričnega, idejno-načelnega in stanovsko-gospodarskega značaja in podpirajo okrepitev organizacije in stanu. Članke, ki pridejo v poštev, določi vodstvo poverjenišva pomnoženo s članoma ožjega sosveta iz Ljubljane.

Odseki in njih člani.

1. Gospodarski odsek: Skulj Andrej, Hren Anton, Grum Rado, Hreščak Alojzij, Kocijančič Ivan, Baehler Leopold in Stravs Karel.

2. Šolskoupisni odsek: Lampret Fortunat, Strukelj Ivan, Dimnik Ivan, Šmajdek Ivan, Gregorič Vinko, Polak Janko, Engelman Mira in Vode Angela.

3. Odsek za nadaljevalno šolstvo: Skulj Andrej, Grčar Viktor, Musek Ljudevit in Verk Miloš. Delovno občestvo pošlje v odsek 12 tovariša in 2 tovarišiči.

4. Odsek za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo: Grčar Viktor, Polak Janko, Grum Rado, Mihler Ivan in Likozar Ana.

5. Odsek za narodno izobraževanje: Dimnik Ivan, Močnik Peter, Ribičič Josip, Celnar Anka ter urednik »Prosvete«.

6. Odsek za obmejno šolstvo in kontraktualce: Ribičič Josip, Bensa Andrej, Berce Anton, Venturini Franc, Hartman Amalija, Galob Rudolf in Vauda Mirko.

7. Odsek za zbiranje zgodovinskega gradiva osnovnošolskega učiteljstva. 1. Ljubljanski odsek: Petrovec Ciril, Mlekuz Vekoslav, Potočnik Alojzij. 2. Mariborski odsek: Se prepusti učiteljskemu društvu v Mariboru.

8. Odsek za učiteljski naraščaj: Člane pošlje ljubljansko in mariborsko učiteljsko društvo. Participira vsak polovico prispevkov.

9. Pevski odsek UJU: Supančič Drago, Kovač Marija, Lumbar Gabro, Rupnik Vinko, Taučar Ljudevit, Mihelič Josipina, Rak Zora in Selan Mina.

10. Odsek za samopomoč učiteljskih otrok: Kocijančič Ivan, Gregorič Vinko, Polak Marija in Ribičič Roza.

Slučajnosti.

1. Tovariš Hren bo podal izčrpno poročilo o Učiteljski gospodarski poslovalnici na seji širjega sosveta.

2. Pretresala so se poročila članov ožjega sosveta, odnosno društev glede namerjenj.

V imenu UJU je pozdravil navzoče poverjenik tov. And. Skulj, s pripombo, da bo UJU posvetilo vso skrb razvoju teh šol.

G. ref. Fr. Kafol je tolmačil radost Kmetijske družbe nad pionirskim kmetskim udejstvom udeležencev, prinesel njene pozdrave in omenjal stalno pripravljenost vsestranske pomoči omenjene družbe.

Temu je sledilo poročilo gosp. Jožefa Krošlja, referenta za kmetske in gospodarske nadaljevalne šole v Dravski banovini. Med drugim je izvajal:

Nam gre za zdrav kmetski stan. Ohranitev tega je postala že dandanes narodna državna nujnost. Kmetsko vprašanje je postalo svetoven problem. Njegovo gospodarstvo moramo urediti tako, da bo njegova kmetija življenja zmožna, da bo kmet zamožgel iz njenih dohodkov kriti njene stroške in tudi napredovati. Tako stojimo pred veliko vzgojno nalogo vsega kmetskega stanu. Ta vzgoja mora nuditi radostno splošno in posklicno izobrazbo, ki odgovarja obzorju in krajevnim potrebam. Znanje, ki ga mladina ne more asimilirati, škoduje duševni rasti. Pri tej vzgoji ni odločilno znanje, temveč trdna volja do težkega dela, trdna volja, da vztraja tudi v težkih razmerah, volja, da svoje znanje tudi praktično uporabi.

Za vzgojo volje je potreben stalen smotren vpliv onih, ki poznajo kraj in duševnost, ter imajo zaupanje. Nesistematična predavanja nudijo le gradivo, ki ga uporablja mojster graditelj — so le seme, ki zahteva temeljite predpriprave in po setvi skrbne nege.

Število kmetsko-nadaljevalnih šol v Dravski banovini.

Letos je delovalo 53 kmetsko nadaljevalnih šol s 1013 učenci začetkom leta. Povprečno jih pride 17 na eno šolo. Starost med 15. in 30. letom. Učnih ur 6286; povprečno 118 na šolo. Zaključnih slavnosti 40. Povprečni izdatki na eno šolo 2855 Din.

Poučevalo je 164 rednih in 10 izrednih učnih moči (101 učiteljev, 41 duhovnikov, 6 zdravnikov, 5 živinozdravnikov, 7 agronomov, 3 upravni uradniki).

Poročilo o živinoreji.

Inspektor g. inž. Zidanšek je podal najvažnejše misli iz živinoreje, s posebnim ozirom na orientiranost in izvedbo tozadevnega državnega programa.

Večjo pažnjo je posvetil trem temeljnim državnim pasmam in to: Simentalski, rdeče cikasti in enobarvni.

Pri svinjah: O nemških in agleških.

Kokoši: Povsod drugod smo morali poseči po tujih pasmah, le naša domača kokoš pod imenom »štajerska kokoš« ima tako odlične vrline, da zaostajajo za njo druge.

Vzorni hlevi, gnojšča, selekcijske zadruge, zadružno knjigovodstvo, rodovnik, mlečna kontrola, močna krmila itd., vse to bo s časom ustvarilo živinorejski duh, brez katerega ni mogoč večji napredek.

Poročila voditeljev kmetskih nadaljevalnih šol.

S tem so bili programi referatov izčrpani in sledilo je delo voditeljev kmetskih šol pod predsedstvom tov. Josipa Gosaka šolskega upravitelja iz Teharij.

Iz poročil voditeljev je bilo razvidno s kakšnimi težočami so se morali ti boriti, da so ustanovili te šole. Pričetkom ni bilo razumevanja nikjer, celo kmetje sami, kojim so namenjeni, so dvomili o njihovem uspehu. Učiteljstvo ni šlo od suhoparnega podavanja, temveč je ves pouk vzel iz gospodarske potrebe in v obliki praktičnega podavanja. Ponekod je imelo to za posledico, da se je pokretu kmetsko-nadaljevalnih šol pridružil ves krajevni gospodarski impuls.

Veliko težkoč je delalo finansiranje teh šol. Pomagala je oblast, sodelovale pa so tudi druge ustanove.

O izbiri gradiva.

O zbiranju gradiva sta obširno govorila tov. Josip Gosak in tov. Franc Žukovec. Iz tega smo razvideli, kako zelo obširna je snov in kako zelo detajlno mora poznati učitelj razmere svojega okoliša, da mu je mogoče privzgojiti našim kmetskim fantom in dekletom čut ljubezni do svoje grude, spoštovanje domačih običajev in paralelizirati beg iz svoje rodne grude.

Razstava učil in knjig za kmetske nadaljevalne šole.

Za udeležence je bila prirejena razstava učil in knjig, koje lahko s pridom uporabljamo.

Te vrste šol so šele v svojem razvoju in nadaljno udejstvom delovnega občestva je izkristaliziralo glavne poslovne temelje.

Mnogo dela še čaka prizadete in trdno smo verjeti, da bodo čez leto dni tozadevni uspehi razveselili vse sodelavce.

V. R.